

درس
نوشتار
۲۶

مستون آموزشی مرکز آموزش لکترونیک

بازنواخت حدیث

بازشناسی مهم ترین منابع حدیثی

شیعه و اهل سنت

هادی حجت - مهدی غلامعلی

دانشگاه امام خمینی
دانشکده قرآن و حدیث
مرکز آموزش لکترونیک

سرنامیه	هادی حجت - ۱۳۴۷ -	موضوع	احادیث اهل سنت - کتابشناسی
عنوان و نام پدید آور	کتابشناخت حدیث: بازنشانی مهمترین منابع حدیثی شیعه	موضوع	Hadith (Sunnites) - Texts - Bibliography
مشخصات نشر	واهل سنت / هادی حجت، مهدی غلامعلی، [برای] وزارت علوم	موضوع	احادیث اهل سنت - مأخذ
مشخصات ظاهری	تحقیقات و فناوری دانشگاه قرآن و حدیث مرکز آموزش الکترونیکی،	موضوع	Hadith (Sunnites) - Texts - Sources
فروبت	قم: موسسه علمی فرهنگی دارالحديث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۹۶	موضوع	محدثان شیعه
شابک	۲۸۵ ص.	موضوع	Hadith (Shiites) - Authorities
وضعیت فهرست‌نویسی	درس نوشتار: ۲۶.	موضوع	محدثان اهل سنت
یادداشت	۹۷۸-۹۶۴-۲۹۳-۹۷۶-۱	موضوع	Hadith (Sunnites) - Authorities
عنوان دیگر	فیبا	شناسه افزوده	۱۳۵۳ -
موضوع	بالای عنوان: متون آموزشی مرکز آموزش الکترونیکی.	شناسه افزوده	دانشگاه قرآن و حدیث، مرکز آموزش الکترونیکی
موضوع	بازنشانی مهمترین منابع حدیثی شیعه و اهل سنت.	شناسه افزوده	موسسه علمی - فرهنگی دارالحديث، سازمان چاپ و نشر
موضوع	احادیث شیعه - مأخذ	رده بندی کنگره	۱۳۹۶ ک ۳ / ح ۱۰۶ BP
موضوع	Hadith (Shiites) - Texts - Sources	رده بندی دیویی	۲۹ / ۲۹۷
موضوع	احادیث شیعه - کتابشناسی	شماره کتابشناسی ملی	۴۹۲۶۱۵
موضوع	Hadith (Shiites) - Texts - Bibliography		

دارالحدیث

هادی حجت (عضوهیت علمی دانشگاه قرآن) مهدی غلامعلی (عضوهیت علمی دانشگاه قرآن و حدیث)

ارزیابان: مجید معارف - عبدالهادی مسعودی صفحه‌آرا: سازمان چاپ و نشر بروجردی طراح جلد: حسن فرزنانگان

ناشر: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث • چاپ: اول / ۱۳۹۶ چاپخانه: دارالحدیث

شمارگان: ۵۰۰ • قیمت: ۱۲۵۰۰ تومان • شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۳-۹۷۸-۱

محل بخش

دفتر مرکزی: قم، میدان شهدا، خیابان معلم، پلاک ۱۲۵ تلفن: ۰۲۵۳۷۴۰۵۲۳

فاکس: ۰۲۵۳۷۴۰۵۷۱ / ص. پ ۴۴۶۸ / ۳۷۱۸۵

نمایشگاه دائمی علوم حدیث (قم، خیابان معلم) مجتمع ناشران، طبقه همکف پلاک ۲۹ تلفن: ۰۲۵۳۷۴۰۵۴۵

شهری، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی ☞ صحن کاشانی تلفن: ۵۵۹۵۲۸۶۲

<http://darolhadith.ir>

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

سخن‌منا

«منا» عنوان مجموعه «متون تدوینی نشر مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث» است. این متون از آغاز تأسیس مرکز - سال ۱۳۸۳ - تاکنون به عنوان منابع درسی دانشجویان در مقاطع کارشناسی و ارشد همواره تدریس شده است. بخشی از متون آموزشی مرکز، توسط ناشران دانشگاهی، مانند سمت، منتشر شده است، از سال ۱۳۹۵ مرکز تصمیم گرفت تا مجموعه منابع درسی را به دو صورت ذیل آماده و منتشر نماید:

درس نوشتار

این اصلاح متونی اطلاق می شود که استاد افزون بر تدریس، مطالب دروس را قلمی نیز داده است.

درس گفتار

این عنوان به بخشی از دروس درسی مرکز اطلاق می شود که به جهت فقدان متن مکتوب یا منبع مجبول در آن ماده درسی، همان گفتار استاد در تولید بسته های درسی چندرسانه ای، آماده و پس از بازنویسی و تغییرات ویرایشی، برای تسهیل در مطالعات و آزمون، به صورت موقت منتشر می شود. امید است صاحبان این آثار فرصت یابند تا این درس گفتارها را به کتاب های منقح تبدیل نمایند.

شایان ذکر است که با توجه به فقر منابع در موضوعات کتاب ها یا نگاه های نو صاحبان آثار، بسیاری از این جزوات در مراکز معتبر دانشگاهی و حوزوی در حال تدریس است.

از خوانندگان گرامی به جهت برخی کاستی های احتمالی در ویرایش و یا استنادها، که از ناحیه مرکز - و نه صاحبان آثار - رخ داده، صمیمانه عذر خواهیم.

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۹	 بخش اول: منابع حدیث شیعه
۱۱	 فصل اول: جوامع حدیث اولیه و جوامع حدیثی متقدم شیعه
۱۲	 درس اول: جوامع اولیه
۳۰	 درس دوم: کافی و شیخ کلینی
۴۷	 درس سوم: کتاب من لا یحضره الفقیه و شرح صدوق
۶۳	 درس چهارم: تهذیبین و شیخ طوسی
۷۹	 فصل دوم: جوامع حدیثی متأخر شیعه
۸۰	 درس پنجم: جوامع حدیثی متأخر؛ وافی و فیض کاشانی
۹۴	 درس ششم: وسائل الشیعه و شیخ حرّ عاملی؛ مستدرک الوسائل و معجم تهری
۱۰۷	 درس هفتم: بحار الأنوار و علامه مجلسی؛ جوامع حدیثی معاصر؛ میزان الحکمة
۱۳۱	 فصل سوم: تک نگاریها
۱۳۲	 درس هشتم: تک نگاریها؛ کمال الدین؛ إرشاد؛ خصال
۱۵۳	 درس نهم: مصباح المتعبد، کامل الزیارات
۱۶۹	 بخش دوم: منابع حدیث اهل سنت
۱۷۳	 فصل اول: تدوین‌های ابتدایی
۱۷۴	 درس دهم: جزء نویسی؛ مصنف نگاری، مسند نویسی؛ مسند احمد بن حنبل

درس یازدهم: موطأت و معاجم؛ موطأ مالک بن انس؛ معاجم طبرانی	۱۸۸
فصل دوم: جوامع حدیثی اهل سنت	۱۹۹
درس دوازدهم: صحیح نگاری؛ صحیح بخاری؛ صحیح مسلم	۲۰۰
درس سیزدهم: سنن نویسی؛ سنن ابی داود سجستانی	۲۱۴
فصل سوم: پردازش‌های تکمیلی	۲۲۷
درس چهاردهم: مُستَدْرَک نویسی؛ المُستَدْرَک علی الصَّحیحین؛ مُستَخْرَج نویسی	۲۲۸
درس پانزدهم: اطراف‌نگاری؛ موسوعة أطراف الحديث النبوی؛ زوائد نویسی؛ مجمع الزوائد	۲۴۳
درس شانزدهم: کتب‌های فرائض؛ جامع الأصول من أحادیث الرسول؛ جوامع سیوطی	۲۵۸
فهرست منابع و مآخذ	۲۷۳

مقدمه

حدیث به عنوان مهمترین آموزه اسلامی پس از قرآن، از همان عصر نبوی تا به امروز مورد توجه بوده است. حدیث پژوهان شیعه و اهل سنت با گردآوری سخنان معصومان و تالیف گونه‌های مختلف، بسته به نیاز مخاطب، آثار ارزشمند و متفاوتی را آفریده‌اند.

شناخت مهمترین منابع حدیث، و آشنایی با ویژگی‌های هر اثر روایی برای تمام کارشناسان علوم اسلامی ضروری می‌نماید. خوشبختانه در دهه‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی کتاب‌های متعددی برای جمع‌شناسی حدیث و علوم حدیث تدوین شده است. بسیاری از این آثار تنها به معرفی منابع حدیثی یکی از دو فریقین و یا با نگاهی تخصصی مانند سبک‌شناسی نگاشته شده است.

نویسندگان کتاب حاضر، با نگاهی به کلیه آثار پیشین، با شناسایی کاستی‌های پژوهشی و عنایت به سرفصل جدید درس مأخذ‌شناسی حدیث در مقطع کارشناسی رشته علوم قرآن و حدیث اثر بدیعی را با ویژگی‌های زیر آماده ساخته‌اند که در نوع خود کم‌نظیر است. این ویژگی‌ها عبارتند از جامعیت (منابع روایی شیعه و اهل سنت)، اختصار، غنا و گسترده‌گی محتوا.

گفتنی است بخشی از آنچه در این کتاب گردآمده است، پیشتر در دو کتاب جوامع حدیثی شیعه و سبک‌شناخت کتاب‌های حدیثی به قلم همین نویسندگان با تفصیل بیشتر توسط انتشارات سمت و دانشکده علوم حدیث منتشر شده است. بنابراین اساتید محترم و دانشجویان گرامی برای دستیابی به اطلاعات بیشتر می‌توانند به دو اثر یاد شده مراجعه فرمایند.

با توجه به نیازهای مخاطب و تغییراتی که در سرفصل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رخ داده است، بخشهای جدیدی متناسب با سرفصل جدید، نگاشته شده است و مطالب پیشین در دو کتاب یاد شده نیز با تلخیص و یا تغییرات قابل توجه ارائه شده است. هفت درس نخست به قلم آقای دکتر هادی حجت و مابقی نگاشته آقای حجة الاسلام دکتر مهدی غلامعلی از اعضای محترم هیئت علمی دانشگاه قرآن و حدیث است. در پایان شایسته است از نویسندگان ارجمند این کتاب، مدیران پیشین و کنونی مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث تشکر کنیم که این مجموعه با تأکید آنان تولید و با درخواست و پیگیری آنان به صورت یک اثر مستقل منتشر شد.

مدیریت تولید محتوا

مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث

شهریور ۹۶